

dövastidning

6:2012

genföretagarna
Josefin och Sanna

Alexandra Royal

Familjen som flyttade till Sverige

Snacka om företagsbubbla

Som tonåring hade jag storslagna drömmar om att starta eget flygbolag. Det skulle vara bättre på allt än SAS. Jag nördade loss om dagarna och ritade skisser för hur mitt företag skulle se ut och vilka destinationer vi skulle flyga till. Det var enormt kul att fantisera. Ganska snart

ledsnade jag dock och övergav mina pojkdrommar. Jag tror att de flesta har lekt med tanken på att ha eget. Men att inte alla tar steget fullt ut och gör verklighet av sina planer.

Efter en snabb sökning konstaterade jag att de flesta döva egenföretagare som ställde ut på Dövas dag i Stockholm registrerade sina bolag mellan 2008 och 2012. Utan att göra en djupare analys anser jag att det säger mycket om den tid vi lever i. Vi vågar allt mer gå egen väg och syssla med något vi alltid velat göra. Och hörande drar sig allt mindre för att

köpa tjänster av döva. Vi på DT har träffat Josefin Bergqvist och Sanna Jonsson som berättar om hur det har gått för deras företag. De lanserar också sina teorier om varför så många döva startat eget på kort tid (sidorna 10-11).

Förra hösten hade DT ett tema om döva och hörselskadade som närmade sig varandra. Muren mellan döva och hörselskadade uppluckras sakta men säkert. Många hörselskadade ungdomar använder teckenspråk och allt fler döva känner sig hemma i både döv- och hörandevärlden. Den trenden tycks fortsätta. Ett exempel är att Stockholm startar en gymnasieutbildning för döva och hörselskadade nästa år (sid. 5).

Minns du din första kärlek och TV-serien Första kärleken? Bläddra då till artikeln på sid. 19. Jag drog på smilbanden när jag tog del av den.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Textade playtjänster. Det är glädjande att större TV-bolags playtjänster är allt mer tillgängliga för oss döva och hörselskadade. Vi kan kolla på textad TV i våra mobiler, surfplattor och datorer. Dock inte alltid. Men vi tycks vara på rätt väg efter att ha pratat med företrädare från TV-branschen (se sid. 6).

Open Signs spinoff. Den 15 december äger Nordisk talang rum. En kväll då döva från hela Norden visar upp sina, kanske dolda, talanger. Det är kul att se vad Tyst Teaters projekt, Open Sign, har lett till; att landets dövföreningar och ungdomsklubbar arrangerar shower själva. Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR) är den som anordnar Nordisk talang.

Mediehus som krymper. Vi sörjer över att många av våra journalistkollegor får sluta eftersom stora medieföretag som Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet bantar kraftigt. Allt färre prenumererar på papperstidningen. Nu tittar landets mediehus på hur man kan ta mer betalt på nätet. Vi har länge varit bortskämda med att få ta del av nätjournalistiken gratis. Frågan är om nya betalningsmodeller räcker för att kompensera för intäktsstappet från den tryckta produkten. Samtidigt är de digitala möjligheterna enorma. Ett exempel är att tidningarna anpassade för surfplattor bara är i sin linda. Det ska onekligen bli spännande att följa utvecklingen.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 6/2012

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 7: 19 okt
Nr 8: 30 nov

Utgivning:
8 nov
20 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Layout: Annalena Caffa, zoor.se

Facebook: Dövas Tidning
Twitter: @Dovas Tidning

PRENUMERATION:

medlem@sdr.org eller
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning:
kontakta medlem@sdr.org

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
sdrannons@sdrf.se
Tel: 0506-300 58
Skaraborg och Värmland:
Tel: 0506-301 76
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

www.dovastidning.se

	
I KORTHET	4

	
NYHETER	5

	
SIGNERAT: PETRA ÖRLEGÅRD	7

	
DOVASTIDNING.SE	8

	
TEMA: DÖVA EGENFÖRETAGARE	9

	
6 FRÅGOR: DAWN J BIRLEY	13

	
SEX ÅR I SVERIGE	16

	
I BACKSPEGELN	19

	
ALEXANDRA ROYAL	20

	
FÖRBUNDS- NYTT	22

	
UNG	24

	
KRÖNIKA	26

• Ny film om tvåspråkighet

Informationsfilmen "Jag ser vad mitt barn säger" hade premiär på Dövas dag den 14 september. Den handlar om tvåspråkighet – talad svenska och teckenspråk – och dess betydelse för döva och hörselskadade barn. Den främsta målgruppen är föräldrar till döva och hörselskadade barn och ungdomar. Filmens avsändare är Stockholms Dövas Förening och Stockholms Dövas Ungdomsråd, med stöd av Sveriges Dövas Riksförbund. Produktionsbolaget Dramaski har gjort filmen. Filmen finns på sajten barnhorsel.se.

46

Så många filmer och TV-serier har den amerikanska döva skådespelaren, Marlee Matlin, varit med i. Hennes filmkarriär startade 1986 i och med *Bortom alla ord*, för vilken hon fick en oscar för Bästa kvinnliga huvudroll.

• Integrerade mår sämre

Hörselskadade som går integrerat i skolor för hörande mår sämre än döva och hörselskadade som går i specialskolor. Det visar Örebro läns landstings undersökning "Liv och hälsa ung". Utredningssekreterare Elin Löfwenhamn säger till tidningen ETC Örebro att det beror på att den kommunala skolan inte kan vara expert på alla funktionsnedsättningar. Sedan påverkar bistra tider och besparingar också, enligt henne. HRF:s ordförande Jan-Peter Strömgren säger till tidningen att trenden är att låta hörselskadade gå integrerat men att den bästa lösningen är att hörselskadade går i hörselklass eller liknande. Han vill se att varje region satsar på särskilda hörselklasser.

• "Vi vill slippa frysa"

Varje torsdag klockan 8-9 står representanter från handikapporganisationer utanför regeringskansliet för att påminna de statsråd som är på väg till sammanträden om att det är dags för ett utökat diskrimineringskydd. Vid DT:s pressläggning deltog SDR:s ordförande Ragnar Veer i den så kallade torsdagsaktionen den 21 september, då med stöd från nepaleser med funktionsnedsättning på besök i Sverige. Han och de andra deltagarna hoppas att det inte blir många fler aktioner till. För annars tvingas de frysa i vinterkylan. Riksdagen har gett ett tillkännagivande till regeringen att de "skyndsamt ska ta fram ett lagförslag". Det är att diskrimineringslagen ska utvidgas så att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning klassas som diskriminering. Enligt Ragnar Veer har integrationsminister Erik Ullenhag (FP) sagt att lagförslaget förhoppningsvis blir klart detta år.

• HRF tycker fler ska få CI

EAS är en ny variant av cochleaimplantat (CI). Personer som har hörselrester kan opereras utan att den resterande hörseln går förlorad. Omkring 20 000 personer skulle kunna ha glädje och nytta av EAS. Men bara 2200 personer har hittills fått EAS i Sverige. Att endast en tiondel får det tycker HRF:s styrelseledamot, Agneta Österman, är en skandal. Enligt henne snålar landstingen på detta. Hon var med i SVT:s Aktuellt och Rapport om att alltför få får rätt till EAS. Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth har själv EAS.

• Kritik mot SVT

I december förra året sände SVT:s Lika olika med programledare Özz Nüjen ett program om handikappersättning. Det blev anmält till Granskningsnämnden av två personer. Den ena ansåg att programmet inte borde ha sänts utan en bakgrund till varför handikappersättning finns. Den andra ställde sig frågande till att Elsa Brunemalm som jobbade som reporter för samma program agerade som privatperson när hon berättade varför hon hade sagt upp handikappersättningen. Granskningsnämnden gick på den försträmda anmälarens linje. De menade att Lika Olika inte hade gett någon relevant information om bakgrunden till systemet och att programmet hade förmedlat en negativ bild av döva som får handikappersättning. SVT fick kritik för opartiskhet men friades av Granskningsnämnden på den punkten. Granskningsnämnden ansåg vidare att Elsa Brunemalm inte kunde uppfattas som en företrädare för SVT i programmet om handikappersättning. Enligt SVT var hon inte kontrakterad vid intervjutillfället.

Illustration Lagergren:

Dåligt med energi i höstmörkret?

Sätt i kontakten och teckna avtal med oss.

Vi kan energi.

Stockholm startar gymnasium för döva

Kommunen Stockholms stad startar en gymnasieverksamhet för döva och hörselskadade nästa år. Därmed ses den som en konkurrent till riksgymnasiet för döva och hörselskadade i Örebro.

Trots att Stockholm har tre grundskolor för döva och hörselskadade har huvudstaden i dagsläget ingen gymnasieskola för målgruppen. Det innebär att de får välja mellan riksgymnasiet för döva/hörselskadade (RGD/RGH) i Örebro och att gå integrerat. Men Stockholms stad ändrar på detta i och med att de startar en gymnasieutbildning för döva och hörselskadade 2013.

Anna Kain Wyatt, ordförande för Unga Hörselskadade (UH), är positiv till kommunens initiativ.

– Jag tror att man kommer att kunna fånga upp många som väljer att gå integrerat men inte klarar av det och då kunna ge dem bättre förutsättningar, säger hon.

Henrik Sundqvist, ungdomskonsulent hos Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR), berättar att SDUR:s medlemmar blev entusiastiska när de fick veta att det skulle finnas ett alternativ till RGD/RGH.

– Det är viktigt att döva ungdomar precis som hörande får flera valmöjligheter, säger Henrik Sundqvist.

Frans Schartaus gymnasium på Södermalm är den skola som ska ha döv-/hörselklasser. Det maximala elevantalet i varje klass är 16. Fyra program erbjuds: samhällsvetenskap, naturvetenskap, handel och administration och ekonomi. Elever som vill ha undervisning på teckenspråk får ha tolk. Om antalet döva och hörselskadade inte uppgår till 16 i en klass fylls det på med hörande. Henrik Sundqvist förutsätter att undervisning i så fall sker på dövas och hörselskadades villkor. Stockholms stad räknar med att ha omkring 10-20 elever nästa år. Om Frans Schartau blir populärt för döva och hörselskadade kan så många som 60-100 gå där om några år. Ljus- och ljudmiljön i skolan uppges vara god. Pedagogerna ska ha döv- och hörselkompetens.

De elever som kommer från andra kommuner i Stockholms län än Stockholms stad ska också kunna få välja Frans Schartau. Det är dock inte hundra procentigt klart. Samtal förs med kranskommunerna.

Utredningen "Likvärdig utbildning – riksrekryterande utbildning för vissa elever med funktionsnedsättning" föreslår att RGD/RGH görs om till RGT, riksgymnasiet för tvåspråkiga. Därför kan Frans Schartau vara ett alternativ för hörselskadade elever som inte är tvåspråkiga, enligt Stockholms stad.

Anders Adamson, rektor och samordnande chef för RGD/RGH, berättar att han och hans kollegor precis i dagarna har fått reda på att Stockholm startar en gymnasieutbildning för samma målgrupp som de själva har.

– Så klart är det en konkurrent. Att bli konkurrensutsatt innebär säkert bara vinster för eleverna. Vi precis som våra konkurrenter måste visa att vi är det bästa alternativet, vilket innebär att alla aktörer måste jobba hårt för att utveckla sina verksamheter, säger Anders Adamson.

RGD och RGH kommer alltså att slåss om elever som bor i Stockholmsområdet och Göteborg, där det nämligen redan finns en gymnasieskola med hörselklasser, Katrinelundsgymnasiet.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Stockholm eller Örebro?

Moa Kvist, klass 8, Manillaskolan

– Jag kan tänka mig att gå i Stockholm för att ha nära till hemmet. Och så är det tryggt att bo hemma. Jag känner mig trygg här då jag vet vägarna och så. Många vänner och släktingar bor här. Men om många kompisar börjar i Örebro följer jag nog "automatiskt" med dem. Jag vill gå sam*-media (fotolinje).

Hanna Strandberg, klass 10, Manillaskolan

– Nej, jag vill bo i en ny stad (reds anm: Örebro), få nya vänner och ha nattliv. Sedan vill jag också tidigt lära mig att ta ansvar, t.ex. bostad och pengar. Jag vill gå sam-sam*.

Ahmet Cellik, klass 9, Manillaskolan

– Jag vet inte för jag har inte besökt gymnasieskolorna i Stockholm och Örebro än. Men om det är med tolk i Stockholm, går jag hellre i Örebro där det finns teckenspråkskunniga lärare. Jag vill gå något program med inriktning VVS.

* Förkortningen Sam betyder samhällsvetenskapsprogrammet. Sam-sam betyder samhällsvetenskapsprogrammet med inriktning samhälle.

Snart kan döva och hörselskadade titta på textad TV oavsett plattform, tror TV-branschen.

Plattformsoberoende TV är framtiden

Förr i tiden tittade man på TV genom en enda apparat, teve. Med den kom också text-TV. Idag finns TV i fler plattformar. Något som har skapat problem för TV-branschen och gjort att textningen av tekniska skäl inte alltid finns med. Men lösningen kan vara runt om hörnet.

Att få titta i lugn och ro på ett program du missat när du vill är numera en självklar sak för de flesta, på sajter som SVT play eller Kanal 5 play till exempel. De har poppat upp en efter en, till datorn, surfplattan och våra smarta mobiler. Otroligt bekvämt. Men för döva och hörselskadade har textningen släpat efter. Och det största hindret är inte själva textningen, utan tekniken hos de olika plattformarna.

TV 3:s playtjänst är inte ensamt om att ha brister. I playtjänsten till datorn erbjuder de val av textstorlek på textningen, men det är en relativt värdelös funktion då de svensktalande programmen inte textas.

Både SVT Play och TV 4 play har ingen text till Iphone och Ipad, medan Kanal 5 play har det.

Problemet för branschen är alla de olika formaten. Idag måste de koda om till flera format som passar de plattformar som finns idag: TV, datorer, surfplattor och mobiltelefoner med olika operativsystem. Ett omständligt arbete.

– Det är ett stort problem för hela branschen, konstaterar Gunnar Slott, som jobbar med att utveckla playtjänster på SVT. Enligt honom hoppas alla mycket på HTML5-tekniken som har ett ”programmeringsspråk” som alla plattformar förstår, vilket skulle innebära mycket mindre besvärligt arbete – både med videoformat och textning i rutan. Men ännu har branschen inte bestämt sig för vilken videostandard man ska använda.

– När man bestämt sig kommer det att vara mycket enklare för oss, säger Gunnar Slott som tror att MPEG DASH* kommer att bli den videostandard som TV-branschen väljer att använda i framtiden.

– Kvaliteten måste kunna höjas eller sänkas under visningen då uppkopplingen kan ändras beroende på var du är.

På SVT testas man under tiden fram en ny version till Iphone. Apple har nämligen lagt in funktioner för undertext i sitt nya operativsystem, ios 6. Deras videoformat, HLS, har fått ett tillägg som gör det möjligt att skicka med undertexter separat vilket gör dem valbara. Gunnar tror och hoppas att den nya tekniken håller vad den lovar och om den gör det kommer uppdateringen ut före nyår.

Både SVT och TV 3 arbetar också fram en ny app till Android. Angående avsaknaden på textning i svensktalande program på TV 3:se playtjänst, säger de att de tittar på det.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Australisk skogsbrand gav oväntad mersmak

Solen gick ner över horisonten vid Coral Bays kust. Jag satt på stranden och tänkte på livet och på fiskarna som jag fått se i det unika revet där. I synnerhet arten ängelfisk som fick mig att tappa hakan. Så vacker var den. Den här semestern blev dock inte som jag hade tänkt mig. En skogsbrand härjade i söder och en orkan var på väg mot Coral Bay. Jag fick bege mig till ett evakueringscenter i Carnarvon, ett större samhälle söder om Coral Bay.

På centret delade jag madrass med två tjejer från Storbritannien. Vi började skriva till varandra. Under de tidigare veckorna då jag hade rest på egen hand i Australien kommunicerade jag bara med personal på vandrarhem, eller använde lite gester med hörande som var på samma utflykt som jag. Men att kommunicera så här – skriva lappar – och verkligen lära känna någon? Nej, det var först på evakueringscentret som jag tog modet till mig och pratade med hörande på det sättet. Jag var där i tre dagar tillsammans med kanske femtio personer som väntade på information och transport. En buss skulle komma, men den ställdes in. Nästa var om någon dag.

Genom tjejerna blev de andra ungdomar som också var på resande fot nyfikna på mig. De frågade om jag kunde lära dem lite tecken. Det var verkligen ett dilemma. Vilket teckenspråk skulle jag köra: svenskt teckenspråk som var mitt modersmål eller amerikanskt teckenspråk som jag kunde rätt bra? Eller skulle jag lära dem australiskt teckenspråk som jag bara kunde lite? Det fick bli en blandning av dessa beroende på vad det var för tecken de ville kunna. När det gällde handalfabetet visade jag både det brittiska (australiska) och det amerikanska. Sedan var en kille från Storbritannien duktig på kroppsspråk. Han kom på hur han kunde säga "big trouble" till mig. Det var att han tecknade "stor" och "röra". Helt logiskt.

Sista kvällen, innan vägarna öppnades och det kom bussar, fick jag veta att de två tjejer som var tvillingar och sov bredvid oss var svenskar. De brittiska tjejerna som jag delade madrass med visste inte heller att de var svenskar. Det var av en slump som vi fick veta det. Otroligt att jag helt ovetandes hade varit på ett center med två andra svenskar! I Coral Bay hade jag också helt ovetandes delat rum med två svenskar från Stockholm. Jag fick reda på det först när vi var på båtutflykt. Då frågade de om jag var svensk samtidigt som jag började fundera om inte de var svenskar. Telepati någon?

Tack vare upplevelsen på evakueringscentret har jag lärt mig att det faktiskt inte är så jobbigt eller svårt att kommunicera med papper och penna. Jag har fortfarande kontakt med alla de som jag lärde känna där nere. Men att kommunicera med papper och penna jämt och varje dag, och vara utan döva? Nej, det kan jag inte tänka mig. En kort period är dock helt okej. Men inte mer. Jag behöver teckenspråk. Efter att i fyra av elva veckor ha umgåtts med hörande var det härligt att komma till Perth och kommunicera obehindrat med andra döva utan att behöva skriva på papper. Jag kände mig hel igen. Ändå kan jag tänka mig att vara med om det igen. Det var ju en annorlunda upplevelse.

Petra Örlegård

Petra Örlegård jobbar som projektledare, pluggar engelska på distans och är löparnarkoman. Hon tycker om att ha många bollar i luften och räds inte för utmaningar.

Riksteaterns Tyst Teater presenterar

Fröken Julie

Av August Strindberg

Som du aldrig sett den förut! Teckenspråk möter kroppsspråk, koreografiska inslag och musik

Med: Robert Fransson, Juli af Klintberg, Mette Marquardsen

Regi: Bernard Cauchard. Bearbetning: Anders Duus

För turnéplan och biljettinfo se: riksteatern.se/frokenjulie

Bilder från Dövas Dag, från vänster:
Juli af Klintberg, SDR:s ordförande Ragnar Veer,
moderator Åsa Gustavsson och fotoutställningen.
T.h stipendiaten Pia Rönnmark Nygårds

● Familjärt på Dövas Dag

Årets Dövas dag i Stockholm blev en succé med över 2700 besökare (dock inte unika individer). Arrangemanget, som var tre dagar långt, började med en konferens om barn och teckenspråk. Det skedde på en fredag (14 september). På kvällen hade Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR) och DUKiS (Dövas ungdomsklubb i Stockholm) en jubileumsfest. De fyllde 75 respektive 20 år. Tal hölls. Flitiga Dukis-besökare berättade om sina roliga minnen därifrån. För dem var Dukis som ett andra hem. På lördagen var det mässa. 59 företag och organisationer ställde ut. Döva konstnärer visade upp sina verk. Trängseln var stor men stämningen var god och familjär. På kvällen var det buffé och underhållning. Bland annat uppträdde sju döva studenter från Stockholms dramatiska högskola. På söndagen var det gudstjänst. De som var intresserade besökte det kommande senior- och trygghetsboendet för teckenspråkiga i Skärholmen.

Sökord: dövas dag stockholm

● Pia fick stipendium

I augusti mottog Pia Rönnmark Nygårds Monica Hermanssons stipendium värt 20 000 kronor; en penningbelöning som Stockholmstolkarna AB delar ut. Pia fick beröm för att vara ödmjuk, kvalitetsmedveten, och alltid vara entusiastisk inför nya utmaningar. Hon hade blandade känslor när hon tog emot stipendiet på en tillställning i Stockholm. Samtidigt som hon var hedrad och stolt undrade hon "Varför just jag?". Enligt henne finns det många andra duktiga tolkar. Till vardags arbetar hon som tolk vid Risbergsska skolan, en gymnasieskola i Örebro där döva, hörande och hörselskadade går. Den första Monica Hermansson-stipendiaten var Mia Maria Björkstrand från Leksand. Hon sade till DT för tre år sedan att en bra tolk var som ett kvadratisk bord med rundade hörn. Pia höll med henne och sa att det till exempel inte gick att vara en fyrkantig tolk, hålla hårt på sin tolkroll och säga nej när en liten döv pojke gav henne en leksaksbil medan en barnpsykiater undersökte honom.

Sökord: pia nygårds

● WDSL drog mer folk i år

World Day of Sign Languages (WDSL) arrangerades för första gången förra året. Initiativtagarna var svenskarna Juli af Klintberg och Alexia Lefebvre. Syftet var att lyfta fram teckenspråket i hela världen. De hoppades att WDSL skulle bli en ny högtidsdag, vilket var 10 september. Ifjol kom drygt 50-60 personer till Mynttorget i centrala Stockholm för att uppmärksamma dagen. WDSL firades också i flera svenska och internationella städer. I år ägde WDSL rum på Sergels torg, kanske huvudstadens mest kända mötesplats. Dubbelt så många kom. Alexia Lefebvre var glad över uppslutningen. På frågan varför WDSL behövs då Teckenspråkets dag och Dövas dag redan finns svarade hon: "WDSL är till för alla; döva, hörande och hörselskadade. Och det firas i världen, inte bara i Sverige. Teckenspråkets dag firas ju bara i Sverige. Och Dövas dag riktar sig snarare bara till döva".

Sökord: wdsl sergels torg

FOTO: TOMAS LAGERGREN & NICLAS MARTINSSON

Tema: Döva egenföretagare

På senare tid har många döva startat eget företag. DT har träffat två av dem, Josefin Bergqvist och Sanna Jonsson. Eftersom dagens arbetsmarknad är tuff vill de hellre skapa jobb åt sig själva än att vänta på att bli anställda. Inte bara detta, de vill också göra något de brinner för: att fotografera respektive piffa upp naglar.

Weekly Planner

Agenda Hebdomadaire
Wochenplan
Piano Settimanale
Agenda Semanal

MONDAY Lundi/Montag/Lunedì/Lunes

Starta Eget-Kurs kl 10
Arbetsförmedlingen

Tuesday/Dienstag/Martedì/Martes

Ringa Skatteverket (moms?)
Enskild firma? HB? AB?

WEDNESDAY Mercredi/Mittwoch/Mercoledì/Miércoles

Lunch med revisorn (F-skatt?)
Träffa coach kl 15

THURSDAY Jeudi/Donderdag/Giovedì/Jueves

Kurs på Nyföretagarcentrum

FRIDAY Vendredi/Freitag/Venerdì/Viernes

Träffa ev. ny kund kl 13
Kolla Lokal (jobba hemma?)

SATURDAY Samedi/Samstag/Sabato/Sábado

Beställa Web-hotell
Sociala medier? Fb? Twitter?

SUNDAY Dimanche/Sonntag/Domenica/Domingo

Middag hos Mamma

Weekly Planner

Sanna målar

Sanna Jonsson driver en nagelsalong i Stockholm sedan fem månader tillbaka. Någon smekmånad har det inte varit för henne. För att överleva måste hon ha ett annat jobb vid sidan.

Sannas nagelbar heter hennes relativt nyöppnade salong. Den ligger på Norrmalm i centrala Stockholm. Får man korka upp en flaska och få sina naglar vårdade där? Nja, men man kan köpa paket som "Tjejmys för två" och "Bröllop". Då får man dricka bubbel eller vin och få behandlingar i väntan på att bli fin inför en stundande vigselceremoni eller en utgångskväll. Annars är det mest en renodlad nagelsalong. Sanna Jonsson öppnade den i maj. Hon arbetar inte där på heltid. Antalet kunder är ännu inte tillräckligt stort för att hon ska kunna försörja sig enbart på sitt företag. Därför jobbar hon också på Sign Care, ett företag som bl. a sysslar med hemtjänst och boendestöd. Det ägs av döva.

Sanna har inte bara döva utan också hörande och hörselskadade kunder.

– Man måste bredda sin kundgrupp. För annars är det omöjligt att driva företaget om man bara vänder sig till döva, säger Sanna, som brukar skriva lappar med hörande kunder.

Sanna arbetade tidigare som habiliteringsassistent på Mo Gård. Då bodde hon i Norrköping och brukade besöka en nagelsalong. När en kollega gick en kurs för att bli nagelterapeut hade hon så kallade elevbehandlingar i sitt hem. Sanna gick dit.

– Då tänkte jag: varför ska jag inte starta en likadan verksamhet?

Sagt och gjort. Hon flyttade till Stockholm och gick en kurs i manikyr och nagelförlängning med mera; hon betalade själv för den. Priset: 36 000 kr. Efter utbildningen jobbade hon på ett café, och hade behandlingar hemma. Men caféägaren hade inte råd med henne så hon fick sluta efter sju månader. Med hjälp av Arbetsförmedlingen (AF) blev hon erbjuden ett jobb på en snabbmatsrestaurang.

– Jag skulle jobba bakom disken. Lönen var inte så bra. Jag tänkte "Varför ska jag slösa bort 36 000 kronor?". Så jag bestämde mig för att starta eget.

Hon gick en starta eget-kurs på AF i fyra veckor. AF godkände hennes affärsplan och hon fick starta eget-kapital på 60 000 kronor, villkorat med att hennes företag inte skulle gå i konkurs under de tre första åren. Om det mot förmodan skulle gå i konkurs, måste hon betala tillbaka den resterande del av beloppet som motsvarar den tid då företaget inte längre finns kvar.

– Det är tufft. 60 000 är inte mycket.

Sanna har nästan bara haft kvinnor som kunder. Men hon erbjuder också manikyr för män och visar en palett med nagellack för män. De är alla mörkfärgade.

– Till exempel har hårdrockare gärna svarta naglar. I dag ses det fortfarande som bögigt om en man har färgade naglar. Men jag tror det blir mer accepterat om kanske fem-tio år.

Att allt fler döva har eget företag tror Sanna beror på att arbetsmarknaden är tuff för döva. Då måste döva öppna eget. Sedan är de tekniska hjälpmedlen betydligt bättre i dag än för 20-30 år sedan, till exempel bildtelefon och internet.

– Jag rekommenderar andra att gå en starta eget-kurs för att se om det kan vara något för en, säger Sanna, som uppskattar att få vara chef över sig själv.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Josefin plåtar

En väns systemkamera tände intresset för fotografi. I dag, efter tre års studier, har Josefin Bergqvist eget företag. Fördelarna med att vara egenföretagare överväger nackdelarna – Jag får göra jobbet själv, säger hon.

Efter att ha jobbat på Manillaskolan i flera år var det dags att göra något annat, tänkte Josefin Bergqvist. Hon berättar att intresset ”kom från ingenstans”.

Ibland ligger sådant latent och vaknar till liv. I hennes fall väckte en kompis systemkamera Josefins intresse.

– Med kameran insåg jag att jag kunde göra mycket. Och jag har alltid varit intresserad av bilder. Sen gick det fort. Jag köpte en kamera och sökte till fotolinjen på Gotlands folkhögskola och lärde mig grunderna där.

Sen blev nästa anhalt Gamleby folkhögskola där hon gick i två år. Hon studerade den kvalificerade yrkeshögskoleutbildningen Reklam- och magasinofotografi och tog examen i maj i år. Under utbildningarna praktiserade hon bland annat på Aftonbladet. På de ställen hon gjort praktik har hon blivit positivt mottagen. Men hon tror att branschen ännu inte är redo för döva fotografer.

Hur menar du?

– Ett exempel är när jag sökte jobb hos en skolfoto-firma. Jag fick nej för att jag var döv. De sa inte det rakt ut, men de skrev att ”det skulle bli krångligt”. Detta när vi har kunskapen som krävs, suckar hon.

– Dessutom är konkurrensen hård idag, konstaterar hon.

Det är två anledningar till att hon bestämde sig för att starta eget. Fördelarna med att vara egenföretagare överväger nackdelarna.

– Jag får göra jobbet själv. Jag har inte någon som bestämmer över mig. Å andra sidan kan alla fotografera så man måste

ha något unikt. Annars får man inga jobb. Jag strävar efter att fånga ögonblicket och få en naturlighet i varje bild och försöker samtidigt vara kreativ samtidigt som deras personligheter kommer fram i bilderna. Där är jag unik, berättar Josefin som önskar att dygnet hade 500 timmar för att hinna med allt.

– Du måste offra din tid för att ditt företag ska fungera. I början gjorde jag gratisjobb för att få ihop en bra portfolio.

Många fotografer nischer sig även om de flesta kan fotografera det mesta. Josefins nisch just nu är främst barn- och familjeporträtt, gravidbilder och scenbilder. Kunderna är både hörande och döva. I nuläget åker hon hem till kunderna, fotograferar utomhus eller hyr en studio. Drömmen är en egen studio en dag.

Hur marknadsför du dig?

– Genom min hemsida, Facebook och visitkort. Och kund- och nätverkskontakter. De är viktigast. Jag är i startgroparna med att annonsera ut mina tjänster också. En fotograf måste leta jobb. Just nu räcker inte kunderna till.

Hon jobbar halvtid som boendestödare i Enköping för att försörja sig.

– Man måste leva också, konstaterar Josefin som hoppas att kundkretsen växer så att hon kan jobba heltid som fotograf snart.

Antalet döva som startar eget har ökat på kort tid. Det finns två-tre döva fotografer till i Sverige som bildat eget på sista tiden. Vad tror du det beror på?

– För att de har egna idéer och vill driva det själva och det NU. Vad det gäller de andra fotograferna känner jag ingen konkurrens. Det är bara kul. Och vi jobbar inte i riktigt samma nisch.

Är det viktigt att ha utbildning när man startar eget?

– Egentligen inte. Men det är en bra grund att stå på och något att falla tillbaka på, avslutar Josefin Bergqvist.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Hallå där...

Elisabeth Thand Ringqvist
VD Företagarna

Behöver man mycket pengar för att starta eget?

– Det är en vanlig föreställning att det krävs mycket pengar för att starta företag, men en undersökning vi gjorde bland företagare som startat företag efter år 2000 visar att 58 procent startar helt utan kapital. Men rent formellt för att starta ett aktiebolag behöver du i dag 50 000 kronor, men många börjar sin karriär som företagare med en enskild firma. Tidigare krävdes 100 000 kronor i aktiekapital med detta sänktes för ett par år sedan efter påverkan från bland annat Företagarna.

Hur vet jag om min affärsidé håller?

– Våga prova! Det är många som startar företag vid sidan om sin anställning, så kallade kombinatorer. Det kan vara ett bra sätt att testa om den idé man har fungerar.

Exempel på en bra affärsidé?

– Många bra affärsidéer utgår från något man själv märkt saknas eller lösningar på problem som finns i vardagen, till exempel appen Kvittar som är en digital lösning för att spara kvitton.

Vad ska man tänka på innan man bildar eget?

– Prata med andra företagare för att få tips och inspiration, gör en plan så att du vet att du klarar dig privatekonomisk under det första året och testa din affärsidé bland vänner och bekanta.

Måste man vara beredd på att jobba mycket?

– Framför allt när man startar företag lägger många ner mycket tid, men med tiden får många allt mer flexibilitet. Frihet att styra sin egen tid är ofta en anledning till att driva företag.

* Företagarna är en företagarorganisation som representerar 75 000 företagare i olika branscher.

Visste du att...

... det finns över 1,1 miljon företag i Sverige. Över 840.000 har inga anställda. Bara 24 företag har över 10.000 anställda, de flesta i den offentliga sektorn.

... om man rensar bort offentliga branscher så är det drygt en miljon företag i det privata näringslivet.

... 65 företag hade en omsättning på över tio miljarder.

... 20 117 företag startades under första kvartalet 2012.

... drygt var fjärde företagare är kvinna.

... ungefär fyra av tio företagare är äldre än 50 år.

... 12 % av landets företagare har invandrarbakgrund.

Tips på starta-eget sajter

- verksamt.se (en webbplats från Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverket)
- foretagarna.se
- driva-eget.se
- egetforetag.se
- entreprenor.se (en tidning för entreprenörer och företagare)

KÄLLOR: FÖRETAGARNA, SCB OCH TILLVÄXTVERKET.

SAMMANSTÄLLNING: NICLAS MARTINSSON FOTO: FREDRIK HJERLING

6 frågor

Dawn Jani Birley

Du är en av de fem skådespelarna i teaterpjäsen När vinterns stjärnor lyser här. Den handlar om svensk språkpolitik och är på sju språk: finska, finländskt teckenspråk, internationella tecken, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska, svenska och svenskt teckenspråk. Hur känns det att du som kommer från Kanada är med i en sådan föreställning?

– Jag är numera finländsk medborgare sedan april 2011. När jag var 21 år flyttade jag till Norge och bodde där i två år. Sedan gick flytten till Finland. Jag har nu bott där i totalt elva år. 2010 jobbade jag i Sverige. Ja, hur känns det? Jag känner mig nordisk. Min kanadensiska familj tycker att jag har blivit mer som en europé.

När jag tog kontakt med dig angående pjäsen sa du att den är fantastisk. Varför tycker du det?

– Det är en stark visuell föreställning och på sju språk. Den handlar om samernas kultur, historia och språk, och om hur de blivit förtryckta under lång tid. Jag bidrar med dövas perspektiv; det är att vi döva och samer har mycket gemensamt. Till exempel tvingade svenska politiker samerna att lära sig svenska och lägga deras språk – samiska – åt sidan för att de skulle vara normala svenskar. Den samiska kulturen fick också stå tillbaka. Det är samma sak med döva. Vi tvingades att vara ”hörande” och att tala och läsa läppar. Ännu har många samer sår kvar efter vad som hänt dem. Teckenspråket är i dag hotat. Dövskolorna krymper eller läggs ner. Vi slåss för att ha dem kvar. Politikerna tror sig veta vad som är bäst för oss. Men vad är bäst för oss döva år 2012? Sedan känner många samiska ungdomar inte till sin historia och identitet på grund av den förda språkpolitiken. Den samiska kulturen och det samiska språket håller på att dö ut.

Du säger att pjäsen är väldigt visuell. Hur då?

– Jag är den enda döva på scenen. Men det innebär inte att jag översätter allt mina hörande skådespelarkollegor säger. De ska också teckna något. Vi ska också visa bilder och filmer. Och så ska det också snöa på scenen...

Ditt persontecken betyder indian. Har du indianer i ditt släktled?

– Ja, min pappas gamla mormors mors mor tillhörde huron-stammen i Ontario (reds anm: en provins i Kanada, där huvudstaden är Toronto). Även om det är några generationer sedan känner min syster, Jodi, och jag fortfarande att vi har starka band med Huron-stammen. Vi har stark Huron-andlighet inombords.

Du ser likheter mellan indianer och samer?

– Åh, jag tappade hakan när jag läste manuset. Det finns många likheter. Jag tror att indianer och samer levde ihop förut. Både indianer och samer respekterar naturen. De har olika kulturer och språk, och har inga problem med detta. Både indianer och samer har shamaner*.

Båda grupperna har färgstarka klädslar. Samiskt folk använder ben som tärningar, och ursprungliga amerikaner använder både stenar och ben som tärningar.

Slutligen, varför ska vi se pjäsen?

– Hela Sverige behöver veta vad den svenska regeringen gjorde med det samiska folket under 1900-talet. Pjäsen får kanske oss att ändra vår syn på samerna och respektera dem ännu mer. När det gäller döva; om de ser föreställningen kommer de att se att samer och döva har mycket gemensamt. Men inte bara det, döva känner också igen sig i andra minoriteter. Våra röster behöver höras mer, och vi behöver bli sedda.

* S(c)haman – person som anses kunna besöka fördolda andevärldar genom att hans själ kan frigöra sig från kroppen. Förekommande som religiösa ledare hos sibiriska folk, eskimåer och samer med flera.

När vinterns stjärnor lyser här har premiär den 4 oktober i Kiruna. Den görs i samarbete mellan Giron sámí teáhter, Norrbottensteatern och Tornedalsteatern, och visas på teatrar och samiska skolor fram till 16 december. Josette Bushell Mingo från Tyst Teater regisserar pjäsen tillsammans med Marianne Aro, döv regiassistent från Finland. De fyra andra skådespelarna representerar sin respektive minoritet: samer/samiska, meänkieli, svenska eller någon kombination av dessa språk/folkslag.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: DENNY GUINN

AB STOCKHOLMSTOLKARNA

för barndomsdöva, dövblinda och hörselskadade

Therese Bjärand

Stefan Larsson

Sandra Wallin

Robert Ingvarsson

Mina Lilja

Märta Bergström

Maja Näslund

Lisa Jonsson

Katarina Martinson

Johan Sörberg

Jenni Hestrell

Elise Von Weisz

Clara Wallin

Carina Röstlund

Camilla Sjöström

Anette Casselstål

Emma Mändroppe

Johanna Sandholm

Marie Agrell

Linda Wigersjö

Annaklara Gesang

Catharina De ron

Jessica Dobson

Milla Wikström

Lisbet Holm

Mio Parsmo

Sanna Roos

Jenny Stålberg

Camilla Jansson

Jana Lannerås

Cislilia Sturzenbecker

Lisa Kellerman

Anna Josephsson

Priscilla Ferrera

Lena Ekevid

Sofia Lindfors

Jonas Karlsson

Gunvor Svensson

Niklas Eriksson

Ann Eriksson

Kerstin Björk

Stina Halvardsson

Familjen Kold Erlandsens sex år i Sverige

Familjen Kold Erlandsen var en av de tre danska döva familjer som flyttade från Danmark till Sverige för sex år sedan. Anledningen var att deras döva barn skulle få gå i en teckenspråkig dövskola. DT träffade familjen Kold Erlandsen i Malmö för fem år sedan. Nu möter DT dem igen och tar reda på hur det har gått för dem sedan dess.

vardagsrummet hemma hos familjen Kold Erlandsen finns 15 tavlor uppsatta på en vägg. Alla motiv kommer naturligtvis från den danska författaren HC Andersens berättelse, "Historien om en mor". På en annan vägg hänger två tavlor med anknytning till den danska dövhistorien. Mamma Lene använder danskt teckenspråk när hon pratar med sina barn.

– Vi använder bara danskt teckenspråk hemma. Men när barnen pratar med varandra är det svenskt teckenspråk som gäller. Jag använder dock både danska och svenska tecken för siffror för det kan lätt bli missförstånd, säger Lene.

Ett exempel är att det danska tecknet för 2 ser exakt likadant ut som det svenska tecknet för 7.

När Lene och hennes make Tomas skickar SMS till Kristoffer som är 12 år gammal och går i sjunde klass på Östervångsskolan i Lund skriver de på danska. Men Kristoffer svarar på svenska.

– Det är lättare för mig att skriva på svenska. Jag kan dock förstå och läsa danska, säger Kristoffer.

Lene berättar att Kristoffer tittade mycket på danska TV-program förut, speciellt DR1 och TV2. Men nu kollar han hellre på svenska program.

– Mina lärare rekommenderade mig att titta mer på svenska program för att utöka mitt svenska ordförråd, säger Kristoffer.

Familjen Kold Erlandsen har tre barn: Kristoffer, hörselskadad i det ena örat och helt döv i det andra, och tvillingarna Martha och Rebekka, båda snart åtta år gamla. Martha är hörande och Rebekka döv. Martha går i en skola för hörande, och Rebekka går i andra klass på Östervångsskolan.

– Martha går i en bra skola. Och Kristoffer och Rebekka trivs på Östervångsskolan, säger Tomas.

Under de sex år som familjen har bott i Malmö upplever Lene och Tomas att deras barn har blivit allt mer svenska. Till exempel hejade Rebekka på Sverige när svenskarna spelade mot danskarna i handboll i OS. Kristoffer säger att han känner sig mer som svensk än som dansk och att han är säkrare på hur han ska uttrycka sig på svenskt teckenspråk än på danskt teckenspråk. Men när Danmark spelar mot Sverige så hejar han på Danmark. Han menar att hans hjärta fortfarande tillhör Danmark. Martha känner sig både som svensk och dansk.

På frågan om Lene och Tomas ångrar flytten säger de rungande nej.

– Det har bara blivit värre i Danmark. Här i Sverige finns det fler möjligheter för Rebekka och Kristoffer. I Danmark finns det inte ens någon förskola för döva barn kvar och dövskolan är på väg att försvinna. Det har också blivit lite sämre här i Sverige jämfört med för sex år sen men i Danmark har utvecklingen snabbt gått utför, säger Tomas.

Enligt honom och Lene är teckenspråket inte alltid helt självklart på Östervångsskolan trots att skolan pratar mycket om

Samma plats, samma familj: Kristoffer, Tomas, Rebekka, Lene och Martha år 2006 t.v och år 2012 ovan

vikten av tvåspråkighet. Men den tvåspråkiga undervisningen är ändå mycket bättre i Sverige än i Danmark, menar de.

– Om vi hade stannat kvar i Danmark hade jag antagligen gått i en skola för hörande. Rebekka hade nog varit ensam döv i sin klass och kanske till slut gått integrerat. Det hade nog inte fungerat för henne socialt. Jag kan ju höra så det kanske hade gått. Men jag föredrar att gå i en dövskola. Jag tror att om vi var kvar i Danmark för sex år sedan skulle vi nog ändå ha valt att flytta hit förr eller senare, säger Kristoffer.

Efter att de tre danska döva familjerna flyttade till Malmö hösten 2006 har ytterligare några danska döva barn flyttat hit. På Östervångsskolan finns det två till elever som kommer från Danmark och har hörande föräldrar.

Familjen Kold umgås gärna med de två andra danska dövfamiljerna. Men de har också flera svenska kompisar.

Kristoffer säger att om han inte hade flyttat till Sverige hade han nog aldrig fått vara med på TV eller haft så många kompisar. Han är programledare för "Världskompisar"; ett barnprogram som har premiär i november.

Tomas och Lene jobbar båda två fortfarande i Danmark. Nu jobbar Tomas halvtid som idrottskonsulent på DDI och som fotograf för sitt eget företag. Och Lene arbetar som teckenspråkskonsulent.

På frågan om de saknar Danmark svarar Lene:

– Jag tänker inte så mycket på det för jag jobbar ändå i Danmark. Det tar till och med lite längre tid att köra från Köpenhamn till Roskilde än från Köpenhamn till Malmö. Jag har kompisar i Danmark och mina föräldrar bor i Jylland. Fast det är först på senare tid som jag börjat bli van vid att se den blå flaggan.

Lene och Tomas säger att barnen inte är i Danmark så ofta som de själva. När hela familjen väl åker till Danmark så besöker de Lenes föräldrar i Jylland eller träffar Lenes och Tomas kompisar. Och föräldrarna tar med barnen så fort det är någon speciell tillställning i Danmark, till exempel "Dövas kulturvecka" i september.

Vilken är den största skillnaden mellan Danmark och Sverige?

– Skolkulturen, säger Lene.

Tomas ger exempel:

– Danmark har inte samma auktoritära kultur som man har här i Sverige. Man kan t.ex. säga "jag är trött på dig" till en rektor i Danmark utan att det blir någon reaktion. Jag gillar dansk humor men inte dansk människosyn. Jag gillar svensk människosyn men inte svensk humor.

– I Danmark reagerar man inte lika mycket när någon säger "Hold da kæft" men säger Kristoffer "Håll käften" i skolan får han skäll direkt och vi får ett brev hem. Det ses som något hemskt om man svär i den svenska skolan, men i Danmark reagerar man inte lika starkt på det, säger Lene.

Vill ni flytta tillbaka till Danmark när barnen blivit stora?

– Jag har faktiskt inte tänkt på det. Vi har inte planerat något. Vi trivs bra här, säger Lene.

– Vi är lyckliga här. Våra barn mår bra. Det är det viktigaste, avslutar Tomas.

TEXT & FOTO: PETRA ÖRLEGÅRD

Har döva samma stamfader?

Recension: Ögats folk av Harlan Lane, Richard C. Pillard och Ulf Hedberg. Utgiven 2011, översatt till svenska 2012

Tanken kittlar. Har döva samma ättfäder? Enligt författarna är de flesta döva i USA ärflikt döva och har därmed gemensamma förfäder. Som bekant har majoriteten döva hörande föräldrar och kan faktiskt ha avlägsna döva släktingar, något de inte alltid vet om. "Dövgenen" kan alltså ha hoppat över flera generationer. Vem var vår egen Adam? Ingen vet.

Men författarna har kunnat spåra döva till deras förfäder från 1600-talet som bosatte sig i New England, en region i nordöstra USA, efter att de åkt över Atlanten från samhället Kent i England. Det faktum att döva har gemensamma förfäder gör att döva enligt författarna är en etnisk grupp. Inte bara det, döva har utmärkande egenskaper, och seder som går i arv. Några exempel är att vi är skickliga på att notera föremål i periferin och att synen är vårt främsta sinne, därav namnet "Ögats folk". Och att vi ger döva barn deras persontecken, som ett slags ritual.

I kapitlet "Ja, men..." har författarna en rad goda argument för varför döva faktiskt är en etnisk grupp. Samtidigt frågar jag mig om de kan appliceras på de döva som känner sig lika hemma bland döva som bland hörande. Enligt författarna hånas döva som tänker som hörande av andra döva. Vad som menas med detta, framgår inte riktigt. Om man tittar på svenska

Redo för nya perspektiv?

Vi skapar möten mellan kultur och teckenspråk. Vi förändrar attityder och sprider kunskap över hela landet.

I höst har vi möten i Örebro, Västra Götaland och Stockholm.

Håll utkik på vår hemsida efter en mötesplats i din stad!

Välkommen att träffa oss!

WES!GN

www.abfwesign.se

förhållanden är det allt fler döva som studerar tillsammans med hörande på högskola eller gymnasium och allt fler döva som har hörande kompisar som kan teckna mer eller mindre. Det är naturligtvis inte vetenskapligt belagt, men klart en trend som jag kunnat se på senare tid. Då är frågan om vi fortfarande gör anspråk på att vi är en etnisk grupp när vi är mer integrerade i samhället än någonsin samtidigt som vi fortfarande har en stolt dövidentitet?

VAD GÖR DU TISDAG 6 NOVEMBER?

Berätta på www.livsbild.se
Vi tar emot berättelser på teckenspråk.
Skicka gärna bilder.
Du kan vara anonym.

NOVEMBER
v 45

6

TISDAG
Gustav Adolf

6 november – en dag i ditt liv
är en del av Livsbild, en insamling av livsberättelser från personer med funktionsnedsättning.

Trots att "Ögats folk" är en akademisk bok är särskilt den första delen närmast som en kioskvältare. Att fördjupa sig i vad döva har för egenskaper, seder och vanor som gör att döva bör ses som en etnisk grupp är underbart. Igenkännlighetsfaktorn är hög. Men att det skrivits så detaljerat om de amerikanska döva släkträden i de andra delarna är mindre roande. Årtal, ortnamn och efternamn rabblas upp oavbrutet. Men bara att se släkträden är fascinerande nog.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: DÖVIANA

Inget går upp mot första kärleken

Sin första kärlek glömmer man aldrig. Det har de flesta av oss upplevt. Man stannar upp någon gång i livet och tänker tillbaka, kanske i banor som "om det hade varit lite annorlunda – hur hade det då blivit?". Skälen till att det tog slut kan vara många. Men den första kärleken glömmer man aldrig. Den personen stannar kvar i ens medvetande för evigt, om än någonstans i bakhuvudet så har den betytt mycket för ens framtida relationer.

Det är tjugo år sedan UR:s kritikerrosade ungdomsserie Första kärleken sändes i sex avsnitt. Serien handlar om när 12-årige Daniel sedvanligt kommer med sina föräldrar till sommarstugan vid den småländska sjön där han och hans sommarbästis Anders brukar tillbringa hela somrarna. Så skulle det bli även denna sommar. Trodde de.

När de två håller på att bärga motorn från en sjunken båt som de hittat i sjön dyker en okänd flicka upp. Hon heter Anna och är döv. Hon väcker känslor hos Daniel aldrig känt förut.

Anders tycker inte om den spirande kärleken mellan Daniel och Anna.

Så när en ny nykomling, rötägget Jesper, dyker upp i gänget vänder Anders sig istället till honom. Men snart börjar Jesper också intressera sig för Anna. Han är van att få som han vill och tillsammans med Anders gör han allt för att Anna ska överge Daniel.

Det händer mystiska saker bakom denna sommaridyll vid den lilla sjön. För dem blir sommaren barndomens sista sommarlov innan vuxenvärlden tar över.

Serien skrevs och regisserades av Leif Magnusson. Han fick hjälp av en klass på Östervångsskolan och de döva skådespelarna fick också säga sitt. Därmed blev trovärdighetsnivån hög.

I huvudrollerna fanns Linus Åberg som Daniel och Alexandra Royal som Anna.

Serien sändes både dagtid och kvällstid på ettan. Bland både döva och hörande ungdomar blev serien omåttligt populär.

Linus som spelade Daniel minns inspelningen mycket väl.

– Många roliga minnen har jag just från tiden som vi barn/ungdomar hade tillsammans utanför inspelningarna. Det är småsaker som när vi cyklade till en närbelägen sjö och badade någon kväll eller tillfällen då man satt och spelade kort, säger Linus, som lärde sig teckenspråk snabbt, enligt Alexandra.

– Idag kan jag alfabetet samt lite enkla ord som tack, vatten och Stockholm. Jag skulle inte påstå att jag kan göra mig förstädd på teckenspråk idag men då gick det ganska bra eller så var Alexandra snäll mot oss...

När serien spelades in var Alexandra 13 år gammal. Hon minns hur regissören Leif Magnusson förklarade för henne att TV-mediet har en stor genomslagskraft och att jag skulle komma ihåg att det är Anna jag spelar, och inte mig själv.

– Jag tänkte, så farligt är det väl inte, ler hon.

Morgonen efter att avsnittet med badscenen där hon hoppar i vattnet åkte Alexandra som vanligt taxi till skolan. Väl framme på Östervångsskolan insåg hon genomslagskraften. Hela skolans pojkar vällde fram till taxin. När hon öppnade bildörren sa alla samma sak: "Jag såg dina bröst!!"

– Och i affärerna kände folk igen mig och använde kroppsspråk när de ville säga något, typ "jag-såg-dig-på-TV" och jag insåg vad Leif menade, minns Alexandra, idag 34 år gammal.

TOMAS LAGERGREN

Gjorde sitt livs roll som trettonåring

Alexandra Royal som spelade Anna i serien Första kärleken är idag nygift med sin Marcus och har två små barn, Oscar och Otto. Inspelningen och tiden efter serien minns hon med värme.

Den sommaren är ett av mitt livs bästa minnen, säger Alexandra Royal och minns tillbaka:

– Det året hände mycket. Många dörrar öppnades, konstaterar Alexandra som klarade sig genom flera auditioner till Första kärleken. Runt 50 döva flickor sökte rollen. Alexandra fick huvudrollen som Anna och skolkamraten från Östervångsskolan i Lund, Nadia Saleh, fick rollen som hennes kompis Maria.

– Jag var med på presskonferenser och intervjuer. Jag kände då automatiskt att jag skulle föra dövas talan. Jag blev en ambasadör, berättar Alexandra som inte saknade erbjudanden efter serien. Hon fick bland annat stå inför ett fullsatt Stockholms Stadion och sjunga låten "Will you be there" tillsammans med Michael Jackson, något många på den tiden skulle dö för.

Och hon blev igenkänd på alla möjliga ställen, som i mataffärer och ute på stan.

– De två första åren var intensiva. Jag fick många brev.

Kärleksbrev?

– Ja. En gång fick jag en CD av en kille som var helt nere i mig. Han hade laddat den med sin favoritmusik. Stackars kille, han hade inte förstått att jag var döv på riktigt, ler Alexandra.

Ungdomarna som medverkade i serien bodde hos en familj i närheten av inspelningsplatsen i Rimbo, utanför Norrtälje. De flögs hem på helgerna. Inspelningen pågick hela sommaren, från maj till slutet av augusti. Alexandra och Linus, som hade huvudrollerna umgicks mycket.

Alexandra Royal föddes 1977 i Stockholm av amerikansk pappa och svensk mamma. Upptäcktes döv när hon var tre år gammal. Sen skildes föräldrarna och Alexandra och mamma Birgitta hamnade i Skåne där Alexandra började på Östervångsskolan. Genom gymnasiestudier i Örebro pluggade hon vidare bl.a. i USA och vid Örebro universitet. Idag är hon lärare i historia och svenska på Risbergsskolan i Örebro. Hon är gift med Marcus och har två barn, Oscar och Otto.

– Vi hade kul. Linus lärde sig teckenspråk snabbt, vi skrev på lappar i en vecka. Sen tecknade vi resten av tiden. Filmteamet fick säga till honom att inte teckna så bra under inspelningarna.

De långa dagarna med mycket väntetid gjorde också att filmteamet kom varandra nära. Alexandra skrattar till när hon kommer på att filmteamet en gång glömde bort att tolken Mats Yngve skulle vara med.

– Jag har ett starkt minne från scenen då jag skulle bli jagad i vattnet. Och jag skulle ha en båt efter mig med kameramannen, regissören och ljudteknikern. Men de hade inte ägnat en tanke på att han skulle vara med. De fick fixa en båt till där han fick åka efter filmteamets båt, med rep. Det var lite sådana saker i början, sen lärde de sig, berättar Alexandra.

Hennes favoritscen i serien är den i växthuset där Daniel spelar musik för Anna, som målar.

– Det var en vacker scen. Vi gjorde det vi tyckte om. Två olika världar i en och samma scen. Filmteamet lyckades väldigt bra, tycker jag.

Hon funderade en period på att studera till skådespelare. Men livet vill ibland annat.

– Jag var för ung när den första kullen döva började på teaterhögskolan 1993. Sen när de drog en ny utbildning ifjol var jag gravid med Otto. Och jag blev lärare. Det vore kul, men livet har valt väg åt mig, säger Alexandra.

Hennes egna första kärlek var obesvarad.

– Det var en snygg äldre kille från Göteborg som jag spanade in när jag simmade i SK Lundia och Poseidon och var mycket ute på landslagsläger. Han tog hand om oss yngre simmare mycket då. Jag var djupt förälskad i honom. Jag var runt tolv år gammal. Han var fem år äldre och jag vågade aldrig närma mig honom, ler Alexandra och fortsätter:

– Jag vet inte om det kan kallas för den första kärleken, men jag förstod då vad kärlek är.

Idag är hon nygift med Marcus. De gifte sig i sommar och har barnen Oscar, 5 år och Otto, 1 år tillsammans. De träffades på en teckenspråkskurs där hon var lärare och han deltagare.

– Efter tre kurser var Marcus på väg att flytta till Örebro och vi bytte nummer och började träffas allt mer.

Sen sa det klick.

– Marcus var ingen som ville gifta sig, medan jag är som de flesta tjejer, drömmer om ett bröllop med vit klänning och så, ler hon.

Men sen friade Marcus till slut. Bröllopet kändes "once in lifetime" berättar Alexandra. Förutom parets döva och hörande släkt och vänner kom hennes amerikanska släkt över till bröllopet.

– Vi fick ett bröllop det inte går att drömma om, konstaterar Alexandra nöjt.

TEXT& FOTO: TOMAS LAGERGREN

SDR TECKEN AB

SDR Tecken AB erbjuder:

Inspelning av film från text till teckenspråk

Textning av filmer

Ljusbearbetning

Uthyrning av studio med tekniker

DVD produktion

Konsulttjänster

Skräddarsydda lösningar

Kvalitetssäkrade webbsidor på teckenspråk

Telefon: 08 422 14 73

Mobiltelefon: 0735 131 043

Epost: info@sdrtecken.se

www.sdrtecken.se

Grönlands döva fick starkt nordiskt stöd

I slutet av augusti deltog Britt Karmgård från styrelsen och Stig Kjellberg, kanslichef, i ett nordiskt seminarium på Grönland. Även Florian Tirnovan från SDUF deltog.

Till välkomstfesten var ett 20-tal döva grönlänningar inbjudna. Det skedde i samband med en träff som arrangeras årligen av grönländska Kunskap och rådgivningscenter för funktionshindrade. Kostnaderna för träffen hamnar runt 500 000 danska kronor för en vecka, framförallt för att det är så dyrt att resa på Grönland.

Vi överlämnade gåvor till det grönländska dövförbundet KTK Kalaallit Tusilartut Kattuffiat (bildat 2011) och dess ordförande Jakob Petrussen. Han är hörande och har en döv sambo. Teckenspråk är inte hans starka sida – men han visar stor ödmjukhet och kan sätta sig in i döva grönlänningarnas situation.

Döva på Grönland saknar det mesta som vi i övriga nordiska länderna ser som självklart. Vi berättade om vår kamp för att nå dit, om organisationens betydelse, och hur man påverkar politiker. Birthie Petersen från Danmark pratade om styrelsens ansvar. Markku Jokinen från Finland visade några videoglimtar från finska dövas kamp, bl a demonstrationer och uppvaktning hos statsministern, och hur aktiviteter påverkar politiker och därmed besluten. Gudrun Olesen från Färöarna berättade om medlemsaktiviteter som studiebesök och föreläsningar.

Två ministrar deltog i mötet. Hälsominister Agathe Fontain, som tidigare varit rektor på dövskolan i Sisimiut, berättade om ungdomars situation och hälsa. En landsomfattande undersökning om befolkningens hälsa har gjorts men det behövs en kompletterande specifik undersökning om dövas livssituation.

Det finns 50 – 60 döva på Grönland som bor utspritt i det avlånga landet. Ca 20 är teckenspråkiga, varav 10 bor i huvudstaden Nuuk.

Tolkstillgången i Grönland är nästan lika med noll, vilket kan vara svårt för oss att förstå. En döv mamma till två hörande barn krävde att få tolkar till föräldramöten. Hon önskade också hennes barn ska få hemspråksundervisning (teckenspråk). Det kom fram förslag på hur den svåra situationen kan lösas, t ex genom att använda distanstolkning från Danmark eller att tolkarna turas om att åka till Grönland.

Det är hög arbetslöshet bland döva och många lider av isolering. KTK har fått fondmedel för inköp av fyra mobiler, och dess styrelse ska besluta vilka två medlemmar som får var sin. Många döva bor kvar hos sin familj för att kunna bo billigt. De som inte har arbete uppbär förtidspension som är låg. Internet på Grönland är dyrt och det är svårt för döva att ha råd att använda internet. Men det finns planer på bredbandsuppbäring och förhoppningsvis kommer prisbilden att förändras och hamna på en sådan nivå att grönlänningarna har råd att använda internet.

Döva grönlänningarnas främsta önskemål är tolk till utbildning, vid sjukhusbesök och på arbetsplatsen, samt att delta i DNRs och DNURs arrangemang, t ex nordiskt ungdomsläger.

Den andra ministern som deltog var socialminister Mimi Karlsen. Till henne framfördes konkreta önskemål om hur dövas livssituation kan förbättras. Socialministern lyssnade och lovade att ta upp frågorna med hälsoministern och utbildningsministern, och hon verkade angelägen om att göra något för att förbättra dövas livssituation.

Vi upplevde att döva grönlänningars självkänsla ökade stort efter dessa två dagar, och vi önskar dem lycka till på vägen till ett mer tillgängligt grönländskt samhälle.

BRITT KARMGÅRD OCH STIG KJELLBERG

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08-442 14 61
Texttel. vxl: 08-442 14 60
Fax: 08-442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01

Förbundsordförande:
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdr.org
Texttel: 08 442 14 62
0735 200 902 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
070 215 46 33 (tal/sms)
sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Projekt Tillgänglighet genom teckenspråk

Nu finns det 12 filmer inlagda på www.tgt.sdr.org. Under hösten produceras ytterligare sju filmer. Vi ska också utveckla mallar som stöd till hur man kan skriva en anmälan, ansökan eller en överklagan.

Projekt Text till teckenspråk

Projektet Text till teckenspråk har nu en webbsida, www.ttt.sdr.org. Välkomna att skicka in texter för översättning. Projektet kommer snart också ut med en informationsfolder som ska göra det enklare för den som ska göra webbsidor tillgängliga på teckenspråk och ska upphandla översättningstjänster.

Familjeläger

Ragnar Veer och Jenny Ek deltog på familjeläger för döva föräldrar till barn med hörselnedsättning på Västankvik. Den största oron som föräldrarna har är specialskolans framtid och huruvida deras barn får kompisar när eleverna minskar samtidigt som andelen elever med begränsade teckenspråkskunskaper ökar. Vi diskuterade möjligheterna till en samverkan mellan SDR och föräldrargruppen. Föräldrarna har skrivit till styrelsen med förslag, och formerna för samverkan kommer att diskuteras.

Skjuts till och från specialförskola

En familj med två döva barn hade från sin kommun fått beviljat plats på en specialförskola i en annan kommun, då deras hemkommun inte kunde erbjuda en teckenspråkig förskola. Nu har föräldrarna ansökt om skjuts till och från förskolan men fått avslag med motiveringen att skollagen inte reglerar skjuts till förskolor. Ärendet är nu uppe i förvaltningsrätten och SDR har bidragit med stödskrivelse.

SDR har kontaktat Socialstyrelsen

SDR har framfört till Socialstyrelsen om att vårdprogrammet för CI-opererade barn från år 2000 inte följs. Det har framkommit efter kontakter med med döva föräldrar till barn med hörselnedsättning. SDR fortsätter att följa frågan.

Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden

"Framgångsfaktorer på arbetsmarknaden" är ett projekt som SDR, DHR och SRF gemensamt drivit med HANDU som ansvarig och med medel från Allmänna Arvsfonden. Intervjuerna med teckenspråkiga gjordes via en teckenspråksenkät. SDR tog fram förslag på döva som nått framgångar i arbetslivet och dessa intervjuer skedde via bildtelefon och tolk och genomfördes av HANDU. Man har valt att dela upp varje förbunds rapport för sig och SDR:s del kommer i dagarna att översättas till teckenspråk. Rapporterna kommer att spridas till AF, FK och myndigheter.

Tvåspråkighetskonferens i Jvaskylå

SDR representerades av Lolo Danielsson och Jenny Ek vid nordisk tvåspråkighetskonferens i september. Rapport finns på www.sdr.org.

Fyra från SDR i Almedalen

Årets tema från dövgorganisationerna var Kultur på (o)lika villkor. "En otroligt intensiv vecka från tidig morgon till sena kvällen, möten med många människor, deltagande i seminarier, lära ut teckenspråk, lobba och informera. Kom hem helt slutkörd men många erfarenheter rikare", säger Ingela Jacobsson från SDR.

Facklig information till döva

Projekt "Facklig information till döva" innebär bl a en webbsida tas fram med facklig information till teckenspråkiga, som fackförbunden kan abonnera på. Ove Wallster är projektansvarig, och kommer att utbilda döva i fackliga frågor och informera i skolor. Arbetsgivare och fackliga organisationer ska få information om dövas situation, döverialia och teckenspråk. SDR tillsammans med Ove är inbjudna till ett lunchmöte med LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson och AF:s Henrietta Stein i september.

Psykisk ohålsa hos teckenspråkiga

Projektet Psykisk ohålsa hos teckenspråkiga har fått en bra start. 84 deltagare från hela landet har anmält sig till denna distansutbildning. Projektet har byggt upp en rejäl kunskapsbank som ska ligga på webben och där kursdeltagarna kan logga in.

SDR stödskrivelse

SDR stödskrivelse till politikerna i Skåne gjorde tydligen nytta. De hade föreslagit att Region Skåne skulle sluta ta emot patienter inom psykiavården från angränsande län. Men nu har man alltså beslutat att inte genomföra förslaget.

Meritpoång för teckenspråk

Diskussionen om på vilket sätt som teckenspråk ska klassificeras som modernt språk fortsätter. Vi menar att teckenspråk ska erbjudas inom ramen för moderna språk och inte med en parallell ämnesplan. Vi följer upp regeringens verkställande av riksdagsbeslutet.

SPSMs skolråd

SDR deltog i SPSMs skolråd, där en särskild punkt fanns för föräldrarådsrepresentanterna att utbyta erfarenheter från deras respektive råd. Vid nästa skolråd där även elevrådsrepresentanterna deltar tar de upp frågor som de själv anser är angelägna och vi vill diskutera hur de anser att samarbetet med andra skolor kan utvecklas så att eleverna träffar flera andra i samma ålder.

På Västankvik

En träff för dövföreningarnas kanslipersonal genomfördes i juni, där vi bl a tog upp om arbetsområden, fackliga frågor, lönenivåer, arbetsledarrollen, och hur SDR kan stötta och använda dövföreningarna som resurs.

Vi beklagar att Johan Wesemann fick fel namn i artikeln om aktivt åldrande i DT nr 5.

Norrlandslaget vann!

Totalt deltog sex städer runt om i Sverige. Första dagen var det socialt samkväm och t-shirts delades ut. Varje stad hade sin egen färg på t-shirten och man kunde se rivaliteten mellan städerna redan på första dagen. Då förstod man att helgen skulle bli tuff! Första dagen var det hårda tag direkt; paintball som gällde. Där såg man att Norrland hade en fördel av all älgjakt däruppe. De spöade varje stad och tog hem pokalen som bästa staden i grenen paintball.

På eftermiddagen var det tre lekar i badhuset: snabbast tid i rutschkanan, snabbast där ett gäng skulle gå motströms i vattnet, och simma 50 meter med en sådan där badring på sig. Alla städer var nästan lika bra i badhuset så det var den sista dagen, d.v.s. söndagen, som skulle bli avgörande. Det blev en trekamp samt sång från varje stad. Segrande ur Stadskampen 2012 gick Norrland och det är bara att gratulera. Extra kul att de vann då Norrlands Ungdomsklubb bildades rätt nyligen.

Grattis Norrland!

Resultatet i hela Stadskampen 2012:

1. Norrland
2. Göteborg
3. Örebro
4. Stockholm
5. Skåne
6. Vänersborg

FLORIAN SOM INGICK I STOCKHOLMSTRUPPEN
ANM: Nästa Stadskampen 2013 blir av i Göteborg.

SDUF uppvaktade SDUR

Under Dövas Dag-helgen uppvaktade SDUFs ordförande Malin Johansson och ledamot Malin Beckman SDUR som fyllde 75 år. Uppvaktandet skedde på fredagskvällen då SDUR och DUKIS, som firade 20 år, hade ett festprogram. Dagen därpå gick Julia Gezelius och Malin Beckman från SDUF runt på Dövas dag-mässan och gjorde en enkät. De mötte ungdomar som svarade på olika frågor. Syftet med enkäten är att utveckla SDUF som ungdomsförbund utifrån ungdomarnas synvinkel.

European Deaf Students Union

Du har väl inte missat att EUDY nyligen godkänt European Deaf Students' Union (EDSU) som en arbetsgrupp? Vad, varför, hur – låt mig ta det från början. Under EUDY:s styrelsemöte i Bryssel december 2011 föreslog Timothy Rowies att EUDY skulle starta en ny arbetsgrupp, EDSU. Dess huvuduppgift skulle vara att samarbeta och utbyta information samt erfarenheter mellan olika dövstudentorganisationer runtom i Europa. Förslaget beviljades. Med det startades en fokusgrupp som skulle diskutera fram arbetsgruppens mål, syfte samt stadgar. Förutom Timothy satt jag och fem andra personer från olika europeiska länder med i fokusgruppen. Vi träffades två helger under vårterminen, i Bryssel och Köpenhamn, och diskuterade tillsammans fram EDSU:s nya stadgar. Den 14 juli 2012, beviljades vårt arbete och EDSU är numera en arbetsgrupp under EUDY med mål att arbeta för att döva studenter ska ha rätt till att få en utbildning på universitetsnivå, vi ska ha samma rättigheter som vilken student som helst. Vårt mål är även att främja så att varje europeiskt land har någon form av studentorganisation för döva så att vi kan skapa ett nätverk där vi kan samarbeta och utbyta erfarenheter, men främst, hjälpa och stödja varandra.

Vi har som mål att ordna seminarium där döva europeiska studenter får chansen att träffa varandra. Det är viktigt att en döv student ska veta att denna inte är ensam.

Så, för dig som är student, håll utkik framöver efter EDSU och bli en del av studentrörelsen för döva. Avslutningsvis vill jag nämna EDSU:s motto: "Yes, we Deaf students can! We are your future"

GABRIELLA DELLA MORTE PÅLSTAM
COMMITTEE MEMBER OF EDSU

Förbundsstämma i april 2013

SDUF planerar att ha sin förbundsstämma den 12-14 april 2013. Information om var den hålls kommer senare.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Malin Johansson
malin.johansson@sdrf.se
070-860 43 83 (sms/3G)

Florian om sitt besök i Grönland

I Nuuk, Grönlands huvudstad, var det ca 15 döva på plats varav 5 var ungdomar, 18-30 år gamla. Jag mötte Søren Elias Villadsen, 29 år gammal, för att fråga lite om Grönland. På frågan om hur många döva det finns i hela Grönland, svarar han cirka 50. Värt att notera är att hela Grönland är lika stort i bredd som från Paris till Budapest och i längd från Oslo till Afrika. Så ett litet land är det minsann inte! Av de 50 döva är ca 10-15 ungdomar och bara 10 döva bor i huvudstaden Nuuk. De resterande är utspridda i det avlånga landet. Det kostar dessutom mer att resa inom Grönland än att resa till t.ex. Köpenhamn och därför träffas döva inte så ofta i Grönland. Fast en träff om året har de och den betalas av Viden- och og Rådgivningscenter for Handikappede. Kostnaden för träffen som pågår i runt fem dagar är hisnande 70 000 euro, dvs runt en halv miljon kronor.

Søren Elias själv jobbar som bagare i sin hemort, Maanitsq. Jag blev nyfiken på hur bemötandet på arbetsplatsen är i Grönland jämfört med Sverige.

I Grönland använder de danskt teckenspråk med ett litet inslag av det grönländska då Grönland fortfarande tillhör Danmark trots att det är ett eget självstyrande territorium. Många döva i Grönland har flyttat till Danmark för studier och arbete och antalet döva i Grönland minskar. Därför var det intressant att få reda på hur Søren ser på saken och om han har planer på att flytta till Danmark. Han funderar lite och svarar: "Njae, jag trivs bra här i Grönland. Men visst har jag tänkt lite på att flytta till Danmark, det är ett riktigt vackert land, jag har varit där flera gånger. Men pengarna är ett problem". I slutet av intervjun kunde jag inte låta bli att fråga vad hans favoritkär var. Svaret blev rätt valstjärtskinn, rökt fisk, räkor och så rå sällver. Jag, som själv inte är någon fan av havsmat, kände hur frukosten var på väg upp från magen, men så är Grönland. Landet lever mycket på havsmat då i princip alla städer är nära kusten, ingen bor i mitten av Grönland som har 3 km djup is.

Jag tackade för intervjun och återgick till seminariet som handlade om organisationsarbete, och som syftade mestadels till att stabilisera det grönländska dövförbundet KTK, Kalaallit Tusilartut Kattuffiat. Programmet för det tre dagar långa seminariet var fullspäckat med föreläsningar från flera olika personer, t.ex. Grönlands hälsominister Agathe Fontain, Grönlands socialminister Mimi Karlsen och chefen för tolkmyndigheten i Danmark, Bo Kragelund.

Seminariets första dag flöt på bra fast inte så många frågor ställdes från grönlänningarna. På andra dagen ställdes det en massa frågor då grönlänningarna insåg att de blivit orättvist behandlade. En person berättade att han tjänade 15 kr/timme medan de andra anställda tjänade mycket mer än så bara för att han var döv. En annan person berättade också att det är lag på att man som döv ska kunna få tekniska hjälpmedel men att

kommunen avslag hans ansökan, vilket inte är i enlighet med lagen. Alltså har kommunen brutit mot lagen. Jag är nog inte den enda som anser att seminariet med grönlänningarna blev jättelyskat! På lördagen var det dags för Dövas Nordiska Ungdomsråds (DNUR) möte och även det flöt på rätt bra, vi diskuterade möjligheten till ett nordiskt universitet samt en nordisk folkhögskola. Även ett nordiskt ridläger kom på tal. Mycket är på gång de kommande åren. Håll ögonen öppna!

FLORIAN TIRNOVAN

EUDYs generalförsamling 2012

Malin Johansson och jag representerade SDUF under den årliga European union of Deaf Youth General Assembly (generalförsamling) som hölls i Sarajevo, Bosnien-Hercegovina 13-15 juli. Totalt inkom det bara en motion, från Belgien som ville att EUDY-styrelsen skulle hålla sig bättre uppdaterad via sociala medier. Den beviljades omedelbart.

Styrelsen hade också en proposition om att få godkänna European union of Deaf Students där Gabriella Della Morte Pålstam sitter i styrelsen. Den beviljades också. Hela GA flöt på smärtfritt och bland annat klubbades det om att nästa EUDY Youth Camp (18-30) ska hållas i Bulgarien 2014. EUDY Children Camp (9-12) blir av i Gröningen, Holland 2013. Vi kommer att sätta ut information på våra sociala medier när det närmar sig så ni kan anmäla er! Nästa GA blir av i Berlin 2013. Är ni nyfikna och vill veta mer? Tveka inte att maila oss!

FLORIAN TIRNOVAN

Hej GTU, NU, UFV, SDUR, SKUR och ÖDU!

SDUF planerar att ha en konferens för ungdomsklubbarna den 9-11 november 2012 i Örebro. Två representationer från varje ungdomsklubb är jättevälkomna till Ungdomsklubbkonferensen. Mer information om konferensen finns hos din ungdomsklubb och på: www.sduf.se. Frågor? Maila till sduf@sdrf.se

Vartåt det barkar

Alltfler döva bildar eget. Det är positivt. Jag har alltid sagt att det är det nästa steget i ett självständigt liv för oss döva. Att döva finns i olika positioner ute i samhället, som arbetsgivare, eller politiker eller vad som helst, då sprids kunskapen om döva. Mer än om döva bara var anställda på samma ställe allihopa. Ju mer kunskap, desto bättre.

Vi kan historien. Förr i tiden var det utbildning som döva skulle ha rätt till, vilket döva fick redan för över 200 år sedan. Men sen var dövas öde beseglat till S-yrkena, (snickare, sömmerska etc.) Någon vidareutbildning var det inte tal om.

Först på 70-talet kunde gemene döv ta studenten. Frukterna av det plus erkännandet av teckenspråket 1981 ser vi idag – alltfler vidareutbildar sig och kan leva ett mer självständigt liv efter sina egna villkor.

Men sen har det alltid saknats något.

Nämligen det att döva på riktigt tar steget ut och bildar företag. Att döva också är arbetsgivare är ganska nytt i dövsverige. På senare år har antalet startade företag ägda

av döva blivit många fler än tidigare. Om alla finns kvar om några år är en annan femma. Att nybildade företag slår igen efter något år, är mycket vanligt.

Denna boom kommer inte bara tack vare de ökade utbildningsmöjligheterna, den har kommit fram ur den ökade individualism som breder ut sig i Sverige idag som hjälpt till. Och tekniken, med mobila mobiler och datorer etc.

Men jag ser också att boomen kom till på grund av en konsekvens av något allvarigare: döva har allt svårare att hävda sig på arbetsmarknaden. Att unga hörande högutbildade idag har allt svårare att hävda sig på samma arbetsmarknad är en tung signal om hur tufft det blir framöver, för alla kan inte bilda eget. Och lyckas. Bäst idé, tajming och framförallt marknad och en gnutta tur vinner.

Vartåt det barkar vet ingen. Men att döva bildar eget bör ses som ett friskhetstecken. Och jag hoppas att de döva företagarna inte ställer sig och tittar på, utan åker med i berg- och dalbanan. Och kommer ut helskinnade.

Spänn fast er - nu kör vi!

TOMAS LAGERGREN

FÖR TRETTONDE ÅRET:

DÖVFILM **FESTIVAL** | 30 NOV-1 DEC
PÅ ZITA BIO
DOVFILMFESTIVAL.SE

VÄLKOMMEN!

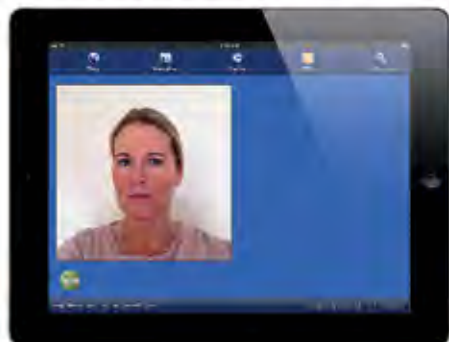
Nyheter från T-meeting

För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida www.tmeeting.se
Våra produkter kan ansökas som hjälpmedel hos din datorn eller handläggare på arbetsförmedlingen / försäkringskassan. Vet du inte vem din datorn / handläggare är, kontakta oss, vi kan hänvisa dig till rätt person.

TM-Touch

Första totalkonversationslösningen i Sverige för iPad med text, ljud & videokommunikation. Kan uppgraderas med texttelefonitjänst.

TM-Touch har en inbyggd videosvarare.
Du kan spela in ett videomeddelande, som spelas upp för den som ringer ett videosamtal till dig och den som ringer kan då lämna ett meddelande med video, text och ljud tillbaka till dig.
Ansöks via din datorn/handläggare.

T-MEETING

TM-Mobile

Första totalkonversationslösningen i Sverige för iPhone med video, text & ljud. Du kan ringa till t. ex din bildtelefon eller videotolk var du än befinner dig. **Finns att ladda ner kostnadsfritt på App Store för dig som redan är en TM-9000 eller TM-Touch brukare.**
Ansök om aktiveringskod hos din datorn eller handläggare där du fått din enhet.

Available on the
App Store

TM-9000 Texttelefon

Unik egenskap. Med TM-9000 Texttelefon kan du ringa direkt till analoga texttelefoner i ett steg och vice versa.
Ansöks via din datorn/handläggare.

www.tmeeting.se

mail@tmeeting.se

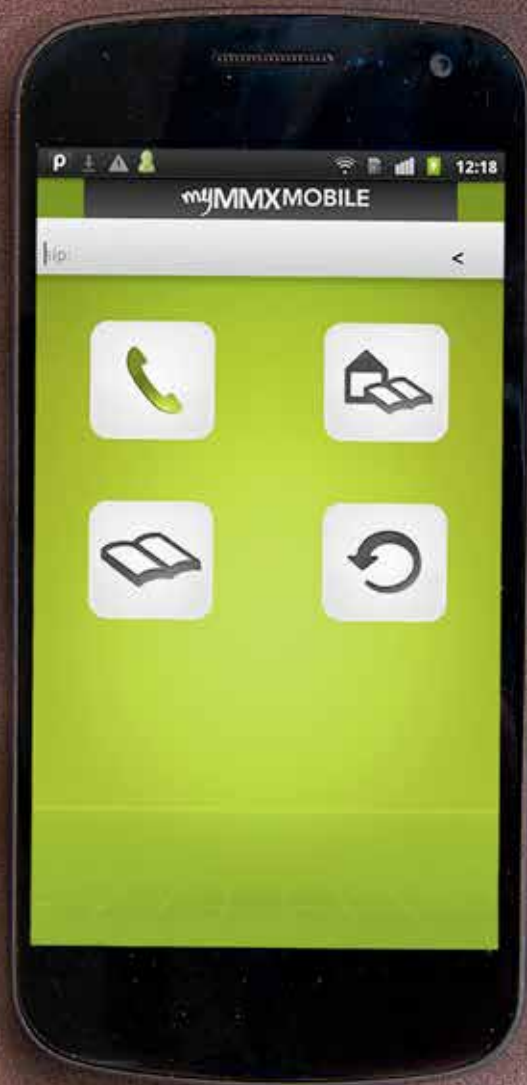
Bildtelefon : 0406060432@t-meeting.se

Bildtelefon : 0406060440@t-meeting.se

Taltel : 040 661 41 80

Nu har du din
bildtelefon bara ett
fingerklick bort

myMMX^{MOBILE}

Ladda hem myMMX mobile från Google
Play och logga in med användaruppgifter
som du får från din förskrivare på din
hörcentral.

www.mymmx.se